

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ТА НАРАХУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

**ШОКУН Ангеліна, здобувачка вищої освіти
спеціальність 071 Облік і оподаткування
Луцький національний технічний університет**

Анотація: Робота присвячена дослідженню актуальних проблем обліку та нарахування заробітної плати на підприємствах України в сучасних умовах. Розглянуто основні виклики, що постають перед обліковими працівниками у зв'язку зі змінами в законодавстві, впровадженням воєнного стану та цифровою трансформацією економіки. Визначено п'ять основних груп проблем. Запропоновано шляхи вирішення виявлених проблем.

Ключові слова: облік, заробітна плата, нарахування, автоматизація.

Облік заробітної плати є одним із найскладніших і найбільш регламентованих розділів бухгалтерського обліку. Сучасні умови господарювання, зміни в трудовому та податковому законодавстві, а також вплив воєнного стану створюють нові виклики для ведення обліку праці та її оплати, вимагаючи від бухгалтерів високої професійної компетентності та постійного підвищення кваліфікації [1].

Система оплати праці завжди була одним із ключових елементів діяльності підприємства, оскільки вона безпосередньо впливає на мотивацію працівників, фінансові результати та конкурентоспроможність бізнесу. Облік заробітної плати охоплює широкий спектр операцій: від нарахування основної заробітної плати до утримань та нарахувань на фонд оплати праці, що робить цю ділянку обліку особливо важливою для фінансової стабільності підприємства.

У період реформування економіки та інтеграції України до міжнародного ринку підвищуються вимоги до прозорості, достовірності та своєчасності облікових даних. Облік розрахунків з оплати праці має забезпечувати як потреби внутрішнього управління, так і контроль за дотриманням трудового законодавства та податкових зобов'язань. Неправильне або несвоєчасне відображення нарахувань може призвести до фінансових санкцій, викривлення фінансової звітності та погіршення репутації підприємства. Від правильності нарахування та обліку заробітної плати залежить не лише фінансова стабільність

підприємства, але й соціальний захист працівників, своєчасність сплати податків та внесків до бюджетів і фондів соціального страхування.

Основними проблемами, які впливають на ефективність обліку заробітної плати на підприємствах є:

1. Законодавчі та нормативні проблеми: часті зміни у Податковому кодексі України, Законі України "Про оплату праці", законі про військовий збір та інших нормативних актах створюють додаткове навантаження на облікових працівників і можуть призводити до помилок у нарахуваннях [2].

2. **Автоматизація та цифровізація:** попри наявність сучасних програмних продуктів, частина підприємств досі використовує застарілі системи або поєднує ручні та автоматизовані методи. Це підвищує ризик помилок і потребує додаткового контролю.

3. Соціально-економічні фактори: високий рівень тінізації заробітної плати в Україні, практика виплат "у конвертах", що ускладнює ведення повноцінного обліку та створює податкові ризики для підприємств. Також, високий рівень трудової міграції, зміна ринку праці внаслідок воєнних дій, інфляційні процеси.

4. Воєнний стан та його наслідки: введення особливого порядку нарахування заробітної плати працівникам, які перебувають в армії або на окупованих територіях, необхідність врахування допомоги внутрішньо переміщеним особам, зміни в трудових відносинах [3].

5. **Складність розрахунків:** різноманітність форм оплати праці (погодинна, відрядна, преміальна), надбавок, доплат, індексацій та відпускних потребує точності та ретельності при обліку [4].

Для вирішення виявлених проблем необхідно: удосконалення нормативно-правової бази з врахуванням сучасних реалій; розробка уніфікованих методичних рекомендацій з обліку заробітної плати; стимулювання впровадження сучасних інформаційних технологій в облік заробітної плати; посилення контролю за дотриманням трудового законодавства та боротьба з тінізацією заробітної плати.

Облік та нарахування заробітної плати є складним і відповідальним напрямом бухгалтерського обліку, що потребує постійної уваги до змін у законодавстві та впровадження сучасних технологій. Майбутнє цієї сфери пов'язане з подальшою цифровізацією, автоматизацією розрахунків та розширенням аналітичної функції бухгалтера.

Успішне поєднання професійних знань, уміння працювати з інформаційними системами та аналітичні здібності допоможуть фахівцям ефективно вести облік та нарахування заробітної плати та забезпечувати фінансову стабільність підприємств.

Література:

1. Гуренко Т.О. Облік оплати праці та трудові відносини у воєнний період. Економіка та суспільство. 2022. Вип. 36. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1153>
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.10.2003 р. № 601. URL: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1>
3. Закон України від 15.03.2022 № 2136-IX "Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану". URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist-/zakonodavstvo-pro-diyalnis/zakoni-ukraini/78677.html>
4. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 № 108/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>

***Annotation:** The work is devoted to the study of current problems of accounting and payroll at enterprises of Ukraine in modern conditions. The main challenges facing accounting staff in connection with changes in legislation, the introduction of martial law and the digital transformation of the economy are considered. Five main groups of problems are identified. Ways to solve the identified problems are proposed.*

***Key words:** accounting, payroll, accrual, automation, VAT, risk criteria, tax invoices, shadow economy.*

***Науковий керівник:** ЧУДОВЕЦЬ Віталій,
к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту
Луцький національний технічний університет
м. Луцьк*